لە یادی 200 ساڵەی لە دایکبوونی کارڵ مارکسدا، چاوپێکەوتن لەگەڵ دیتمار داث

مارکس و هێزی ئینتەرنێت
سەرمایەداری پێشتر و ئێستا: نووسەرو تایبەتمەند لە کارو باری ڕۆشنبیری "دیتمار داث" پەیوەندییەکی سەرسوڕهێنەرانە دەخاتە ڕوو لە نێوان مارکس و سەردەمی ئێستادا.

چاوپێکەوتن لەگەڵ نووسەر: دیتمار داث (dietmar dath)*
ئامادەکردنی: یۆهانس گێبە
وەرگێڕانی: گۆران

بەڕێز دات، بۆچی کارڵ مارکس پاش دووسەد ساڵ لە دایک بوونی شایانی ئەو هەموو گرنگیپێدانە بێت؟

چونکە هەموو ئەو کێشانەی ویستی چارەسەریان کات، یان وروژاندین و ئاماژەی پێکردن، لە ئەمڕۆدا ئامادەییان هەیە. ئەمە هەتا ئێستا شاهەدی ئەوەین، بۆ نموونە ئەو کاڵایانەی کە کەمینە بەرهەمی ناهێنن، بەڵکوو لە لایەن یەکینەی بەرهەمهێنانی زە بەلاحەوە بەرهەم دێت، کەچی لە خزمەتی بەرژەوەندەکانی کەمینەیەکدان. نموونە بۆ ئەوە، تۆڕی ئینتەرنێت کە لەڕێگەی باجی هاووڵاتیانەوە پڕۆژەکە هاتەبوون لە ئاکامی لێکۆڵینەوەو گەڕانەکانی دەزگا فەرمەکان، بەتایبەت گەڕانەکانی سوپای ئەمریکی. بەڵام ئەوەی ئەمڕۆ بە شێوەیەکی سەرەکی لەم دەسکەوتە بەهرەمەندن لە ڕووی مادییەوە کۆمپانیا زە بەلاحەکانی ئەمەزۆن، گوگڵ و فەیسبوکن.

مارکس قسە لەسەر ئەو جیاوازیە گەورەیە دەکات لە نێوانی بەهای بەکارهێنان و بەهای گۆڕینەوە، کە تا ئەمڕۆش هەر بەگەورەیی ماوەتەوە. سودی ئەو بەرهەمانە چین بۆ بەکارهێنەر؟ لەلایەکی تریشەوە، ئەوە کێیە دەسکەوتی مادی وەدەست دەنێت لەم پرۆسەیە؟

لە گۆشەکەت لە ڕۆژنامەی (The Frankfurter Allgemeine Zeitung) بەناوی " مارکس چی وت؟" ڕەخنە لەو هەوڵانە دەگریت کە دەیانەوێت شێوە بیرکردنەوەی مارکس لەگەڵ سەردەم بگونجێنن. ئایا ئاسانە بۆ

هەڵە لە مارکس بگەیت؟

مارکس لە نێوان ڕەش و سپیدابیرناکاتەو□، ب□کو لە ناو سەرمایەداریشدا بەدووای شتگەلێکدا دەگەڕا ڕەنگبێت لە ڕووی مێژووییەوە سوودمەندبێت، بۆ نموونە سامانی قەبە. ئەمەیان کە هیچ سیستمێکی پێشوتر بە درێژایی مێژوو نەیتوانیبو بەدەستی بێنێت. تەنها سەرمایەداریە کە توانیتی کۆمەڵگەی بەشەری تا ئەم ئاستە د□و□م□ند بکات، تا ئەو ڕادەیە توانیتی وەڵام بەو پرسیارە بداتەوە: چۆن دەمانەوێت بژێین؟

لە ڕوانگەی زۆرێک لە چەپەکانی ئەوڕۆو□، م□ر□ق ه□ست دەکات دەیانەوێت هەریەکەمان بە شێوەیەک لە شێوەکان تۆزێک خۆمان هەژار بکەین بۆ ئەوەی یارمەتی ئەوی تر بدەین. ئەوەی گرنگ بوو بەلای مارکسەوە کە چۆن بتوانین سوودمەند بین لەوەی کە هەیەو دەسکەوتەکان بەرەو پێشتر بەرین.

ئەوەمان بیر نەچێت مارکس تیۆرێکەی لە پێناوی کۆمەڵگەیەکی دەوڵەمەندا داڕشتووە، وەکوو ئەو سەردەمەی ئەڵمانیا و ئینگلیز. ئەوە جێبەجێ نابوو لە سەر ڕوسیا و پاشان یەکێتی س□قی□ت کە هەوڵی جێبەجێکردنی درا بەشێوەیەکی کرداری.

چۆن کارڵ مارکس دەتوانێت ڕێ نیشاندەرێکی نوێبێت لەمڕۆدا؟

مارکس لە ڕویی مێژوییەوە بیری دەکردەوە، ئەوەی لە بەر چاوبوو کە چۆن سەرمایەداری زاڵبوو بەسەر سیستەمی دەرەبەگایەتیدا، وە چۆن سەروەت و سامانی لە شاردا دروستکردو توانرا وەبەرھێنان ئەنجام بدرێت و لە هەمان کاتدا بگۆڕدرێت بۆ هێزی سیاسی. لەسەرمانە بپرسین: سەرچاوەی ئەو دەوڵەمەندبوونە لە کوێوەیە؟ ئەو شتانە لە کوێ درووست دەبن کە ژیان ئاسانتر دەکەن؟ ئەمە جارێکی تر دەمان گەڕێنێتەوە بۆ ئینتەرنێت: بە هەمان شێوەی فکری سەردەمی مارکس، لە کارگەوە بۆ سیاسەت، مر□ق د□توانێت زۆر باشتر لەمڕۆدا ناوەندی کار گرێبداتەوە بە سیاسەت.

سەرچاوە:

https://www.deutschland.de/ar/topic/alaqtsad/karl-marks-walmasrt-qwt-alantrnt

ژێدەر:

* ڕۆژنامەنووس و وەرگێڕ دیتمار داث لە ٣ی ئەیپرڵی ١٩٧٠ لە ئەڵمانیا لە دایک بووە.
لە ١٩٩٠ وە دەستی بە نووسین کردووە و لە بوارەکانی کۆمەڵایەتی، فەلسەفی و کەلتوری.
خاوەنی چەندین ڕۆمان و چیرۆک و کتێبی شیعرییە .
لە ٢٠٠١ وە بە ٢٠٠٧ و لە ٢٠١١ وە تا ئێستا سەرنووسەری ڕۆژنامەی: The Frankfurter Allgemeine Zeitung ئەم ڕۆژنامەیە لە ١٩٤٩ وەک ڕۆژنامەیەکی لیبراڵ بەردەوامی هەیە.

ئەم بابەتە لە ژمارە1129 ی ڕۆژنامەی ڕێگای کوردستان بڵاو بۆتەوە…
https://en.calameo.com/read/0007830181f3c90a60531